

SYGEPLEJERSKEUDDANNELSEN I DANMARK

GRUND-, EFTER- OG VIDEREUDDANNELSE

2010

Indhold

GRUNDUDDANNELSEN	3
EFTER – OG VIDEREUDDANNELSE	6
Kurser	6
Diplomuddannelser	6
Masteruddannelser.....	6
Kandidatuddannelser.....	8
Ph.d. uddannelse - forskeruddannelse	8
Specialuddannelser	9
FREMADRETTET.....	11
Klinisk ekspertsygeplejerske	11
Akutuddannelse.....	13

GRUNDUDDANNELSEN

Sygeplejerskeuddannelsen er en professionsbacheloruddannelse, dvs. en mellemlang, videregående uddannelse.

Uddannelsen er på 210 ECTS points (3½ år) og består af teoretisk og klinisk uddannelse.

Den teoretiske del af uddannelsen foregår på en af landets 22 sygeplejeskoler, og den kliniske del af uddannelsen foregår på sygehuse, i psykiatrien, i kommunerne og andre steder, hvor sygeplejersker arbejder.

Sygeplejerskeuddannelsen udbydes på professionshøjskoler. De øvrige uddannelser på professionshøjskoler er professionsbacheloruddannelser, enkelte erhvervsakademiuddannelser og diplomuddannelser.

FAKTA OM UDDANNELSEN

Uddannelsen er på 210 ECTS og varer 3½ år.

Der er 22 uddannelsessteder, der hører ind under 7 professionshøjskoler. Der er optaget 3228 studerende i 2010, hvilket fylder næsten alle pladserne op.

Adgangskravene til sygeplejestudiet

Adgangskravene er:

- gymnasial uddannelse *eller*
- social- og sundhedsassistentuddannelse samt dansk C, naturfag C og engelsk D *eller*
- 4 HF-enkeltfag samt 9 måneders erhvervserfaring

Enkeltfag skal omfatte:

- A-niveau i dansk
- B-niveau i engelsk
- A-niveau i bioteknologi *eller* B-niveau i matematik *eller* B-niveau i fysik *eller* B-niveau i kemi *eller* B-niveau i biologi
- C-niveau i samfundsfag *eller* C-niveau i psykologi.

Der er studiestart to gange om året - omkring september og omkring februar

Om uddannelsen

Det er et fuldtidsstudium at læse til sygeplejerske. Uddannelsen berettiger til Statens Uddannelsesstøtte, som i 2010 er 5.384 kr. om måneden for udeboende studerende.

Undervisningen foregår som forelæsninger, klasseundervisning, projektarbejde, gruppearbejde, træning i øvelseslokaler og studier ved godkendte kliniske uddannelsessteder. Desuden foregår undervisningen som selvstændigt tilrettelagte studier alene og i grupper.

Dele af undervisningen (15 ECTS) foregår sammen med studerende fra andre uddannelser, typisk andre sundhedsfaglige professionsbacheloruddannelser.

På sygeplejerskeuddannelsen er de fleste af underviserne selv sygeplejersker, der har videreuddannet sig inden for deres specialer på master- eller kandidatniveau. Andre undervisere er læger, psykologer, biologer, sociologer med flere. Tilsammen sikrer de et højt fagligt niveau, og ikke mindst at der bliver arbejdet såvel mono- som tværfagligt.

Den teoretiske undervisning

Sygeplejefaget skal medvirke til, at den studerende udvikler kompetencer til at udøve selvstændig, ansvarsbevidst og velbegrunnet patient- og borgerrettet sygepleje.

Sygeplejen er baseret på sygeplejens kundskabsgrundlag, begreber, teorier og metoder, som kan bidrage til at beskrive, analysere og vurdere de problemstillinger, fænomener og kontekster, som sygeplejersken arbejder med og i.

Sygeplejefaget skal medvirke til, at den studerende udvikler kompetencer til:

- at beskrive, analysere og vurdere pleje- og behandlingsmuligheder samt betingelserne indenfor sundhedsområdet og det sociale område
- selvstændigt at udøve virksomhed som sygeplejerske
- at anvende sygeplejefagets teorier og metoder.

Moduler i uddannelsen

Sygeplejerskeuddannelsen er opdelt i 14 moduler. Hvert modul har fokus på et sygeplejefagligt tema. Modulets centrale fagområder reflekterer det professionsrettede og bidrager til belysning og fordybelse af modulets tema, indhold og kompetencer.

De centrale temaer er:

- Sygepleje, fag og profession - modul 1
- Sygepleje, sundhed og sygdom - modul 2
- Sygepleje, somatisk sygdom og lidelse - modul 3
- Sygepleje, grundlæggende klinisk virksomhed - modul 4
- Tværprofessionel virksomhed - modul 5
- Sygepleje, kronisk syge patienter og borgere i eget hjem - modul 6
- Sygepleje, relationer og interaktioner - modul 7
- Sygepleje, psykisk syge patienter/borgere og udsatte grupper - modul 8
- Sygepleje, etik og videnbaseret virksomhed - modul 9
- Sygepleje, akut og kritisk syge patienter/borgere, organisering og samarbejde - modul 10
- Sygepleje og kompleks klinisk virksomhed - modul 11
- Sygepleje og selvstændig professionsudøvelse - modul 12
- Sygepleje, praksis-, udviklings- og forskningsviden - modul 13
- Sygeplejefagprofession - kundskabsgrundlag og metoder - modul 14

Hvilke kompetencer giver uddannelsen

Gennem uddannelsen opnås en række kompetencer til at hjælpe patienterne med fysisk pleje og menneskelig omsorg baseret på solid teoretisk viden og praktisk kunnen.

Efter endt uddannelse til professionsbachelor i sygepleje fungerer man selvstændigt som sygeplejerske og er kvalificeret til at udføre, formidle og lede sygepleje, der er af såvel sundhedsfremmende, sundhedsbevarende, forebyggende som behandlende, rehabiliterende og lindrende karakter.

Sygeplejersken er i stand til:

- at vurdere, begrunde og udvikle sit professionelle virke i forhold til patienten
- at indgå i samarbejde med patienten, pårørende, kolleger og andre faggrupper uafhængigt af etnisk, kulturel, religiøs og sproglig baggrund
- at udvikle sygepleje, skabe fornyelse og anvende kendt viden i nye sammenhænge samt følge, anvende og deltage i forskningsarbejde inden for sundhedsområdet
- at fortsætte i teoretisk og klinisk kompetencegivende videreuddannelse efter afsluttet uddannelse.

Prøver og eksaminer

De teoretiske og de kliniske moduler i uddannelsen bliver bedømt ved enten interne eller eksterne prøver.

I uddannelsens sidste moduler udarbejdes et bachelorprojekt. Gennem dette vises evnen til at vælge, afgrænse og bearbejde en klinisk sygeplejefaglig problemstilling med brug af relevant videnskabelig metode.

Efter sygeplejerskeuddannelsen søges om autorisation af Sundhedsstyrelsen.

Professionsbacheloruddannelsen til sygeplejerske giver adgang til de fleste jobs inden for sygeplejen. Nogle funktionsområder kræver dog særlige kvalifikationer, som kan opnås gennem en videreuddannelse.

EFTER – OG VIDEREUDDANNELSE

Kurser

Udover de formelle efter- og videreuddannelser for sygeplejersker udbyder såvel kommuner som hospitaler forskellige fagligt relevante kurser og egentlige videreuddannelsesaktiviteter til ansatte sygeplejersker. Kurserne kan tage form af korte kurser af få dages varighed til formaliserede uddannelsesforløb på fx et års varighed.

Kurserne tilrettelægges af den enkelte region/hospital eller kommune og indgår ikke i nationale uddannelsesordninger og er dermed ikke ECTS-pointgivende eller adgangsgivende til videregående uddannelser.

Efter - og videreuddannelser

- Kurser - regioner, kommuner, professionshøjskoler
- Diplomuddannelser – professionshøjskoler
- Master- og kandidatuddannelser - universiteter
- Ph.D.-uddannelse - universiteter
- Specialuddannelser - regioner, professionshøjskoler

Diplomuddannelser

De sundhedsfaglige diplomuddannelser henvender sig til ansatte i sundhedssektoren, der ønsker at fordybe sig inden for et sundhedsfagligt område.

Sundhedsfaglig diplomuddannelse kan omfatte fx diplomuddannelse i:

- professionspraksis
- sundhedsformidling og klinisk uddannelse
- sundhedsfremme og forebyggelse

Diplomuddannelser

- Udbydes på Professionshøjskolerne
- 60 ECTS points, ofte deltidsstudium
- Modulopbygget
- Sundhedsfaglig Diplomuddannelse, kræver 2 års professionserfaring

Uddannelserne tilrettelægges som deltidsundervisning og er normeret til 1 år på fuld tid. De udbydes under lov om åben uddannelse og svarer i niveau til professionsbacheloruddannelser. Uddannelsen giver ret til at anvende betegnelsen Diplom i Sundhedsfag. På engelsk Diploma of Health.

Optagelse

Sygeplejersker skal have minimum 2 års relevant erfaring efter endt sygeplejerskeuddannelse.

Diplomuddannelserne foregår ved professionshøjskolerne.

Masteruddannelser

En masteruddannelse er en uddannelse i videreuddannelsessystemet for voksne og svarer til niveauet på kandidatuddannelserne.

Masteruddannelser

- Udbydes på universiteterne
- 60-90 ECTS points, ofte deltidsstudium
- Modulopbyggede

Universiteterne udbyder en række masteruddannelser, hvoraf de fleste er på 60 ECTS og gennemføres som deltidsstudium over 2 år. Nogle masteruddannelser er på 90 ECTS.

For at begynde på en masteruddannelse skal man have mindst to års relevant erhvervs-erfaring. Der bliver udbudt et stort antal forskellige masteruddannelser, hvoraf mange kan være relevante for sygeplejersker.

Der er i øjeblikket ca. 100 masteruddannelser i Danmark, hvoraf en del er relevante for sygeplejersker. Et eksempel er Master i klinisk sygepleje, som giver personlig og faglig kompetence til at varetage højt kvalificerede funktioner, fx at sikre sammenhæng mellem klinisk forskning og sygeplejepraksis.

På masteruddannelsen i klinisk sygepleje lærer man at udøve, formidle og implementere forskningsbaseret sygepleje, at foretage systematiske situations- og forløbsanalyser af kliniske problemstillinger i sygeplejen og udforme anbefalinger for god klinisk praksis, samt at analysere og kritisk vurdere det videnskabelige grundlag for sikring af sygeplejefaglig kvalitet.

Kandidatuddannelser

Der findes to primære kandidatuddannelser, som omhandler sygepleje og sundhedsfaglighed. Derudover findes en række andre kandidatuddannelser, f.eks. inden for sundhedsfremme, pædagogik og socialarbejde, som sygeplejersker også har adgang til.

Kandidatuddannelser

- Udbydes på universiteterne
- De to primære uddannelser er kandidatuddannelsen i sygepleje (cand.cur.) og den sundhedsfaglige kandidatuddannelse (cand.scient.san.)
- Kan kræve suppleringsuddannelse

Kandidatuddannelsen i sygepleje, cand.cur., udbydes ved Institut for Folkesundhed, Afdelingen for Sygeplejevidenskab, som er tilknyttet Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet ved Aarhus Universitet. Uddannelsesforløbet strækker sig over fire semestre. Uddannelsen retter sig mod centrale kliniske, ledende, undervisnings- og videnskabelige funktioner inden for sygeplejen og i tværfaglige sammenhænge.

Den sundhedsfaglige kandidatuddannelse udbydes af tre universiteter i Danmark. Uddannelsen strækker sig over 4 semestre og er en tværfaglig sundhedsuddannelse med fokus på sundhedsfremme, sygdomsforebyggelse, behandling og rehabilitering. Uddannelsen inddrager teorier, metoder og fag inden for biomedicin, samfundsvidenskab og humaniora og optager også andre bachelorer end sygeplejersker. Der kræves ½ års suppleringsuddannelse for professionsbachelorer.

Ph.d. uddannelse - forskeruddannelse

Uddannelsen til ph.d. kan foregå på samtlige universiteter i Danmark.

Inden for tidsrammen skal den studerende gennemføre et uddannelsesprogram, der omfatter:

- Et selvstændigt forskningsprojekt, der udføres under vejledning
- Et kursusprogram, der i omfang svarer til et halvt års studietid (30 ECTS-point)
- Etablering af tilknytning til et eller flere andre forskermiljøer (gerne i udlandet)
- Erfaring med undervisning og anden form for videnformidling
- Udfærdigelse af ph.d.-afhandlingen.

De sundhedsvidenskabelige ph.d.-projekter spænder meget vidt fra de lægevidenskabelige over de biomedicinske/bioteknologiske til de humanistiske.

Gennem de senere år er forskning i sygepleje øget væsentligt i Danmark. Dansk Sygeplejeråds forskningsstrategi og økonomiske satsning på forskning i sygepleje har bidraget væsentligt til denne udvikling. Der er behov for fortsat at styrke sygeplejeforskningens plads i den samlede sundhedsforskning og øge synligheden af sygeplejeforskningen. Derfor er Dansk Sygeplejeråd ved at udarbejde et nyt forskningsudspil, der bl.a. skal medvirke til at styrke indsatsen for flere ressourcer til sygeplejeforskning og fremme karriereveje for forskere i sygepleje.

Finansiering af studiet

Ph.d.-bekendtgørelsen fastslår, at institutionen skal sikre, at der er de nødvendige ressourcer til rådighed for, at den enkelte ph.d.-studerende kan gennemføre uddannelsen. Det betyder, at en ansøger ikke kan blive indskrevet som ph.d.-studerende, før finansieringen (dvs. ansøgers løn og projektets driftsomkostninger m.m.) er sikret. Det skal fremgå af ansøgningen, at der er sikret finansiering af minimum to tredjedele af uddannelsen (eksklusiv fakultetets eventuelle bidrag).

Der er flere måder at finansiere et ph.d.-studium på. Fakultetet udbyder hvert år et antal tredjedelsstipendier (etårige stipendier), som man kan ansøge om ved samtlige frister. Der skal således findes anden finansiering til de resterende to studieår. Forskerskoler og enkelte amter udbyder også ph.d.-stipendier, ligesom man kan søge stipendium fra private fonde.

Specialuddannelser

Der eksisterer 5 specialuddannelser for sygeplejersker.

- Specialuddannelse for sygeplejersker i intensiv sygepleje
- Specialuddannelse for sygeplejersker i psykiatrisk sygepleje
- Specialuddannelse for sygeplejersker i anæstesiologisk sygepleje
- Specialuddannelse for sygeplejersker i kræftsygepleje
- Specialuddannelse for sygeplejersker i infektionshygiejne (hygiejnesygeplejerske)

Desuden eksisterer der en særlig uddannelse til sundhedsplejerske, der kvalificerer den studerende til at varetage sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende opgaver i relation til det enkelte menneske, familier, grupper og lokalsamfund.

Uddannelserne har en varighed på 12-18 måneder med en kombination af teori og klinisk uddannelse.

Uddannelserne udbydes i Sundhedsstyrelsens regi i de enkelte regioner, på nær specialuddannelsen for sygeplejersker i kræftsygepleje og sundhedsplejerskeuddannelsen, som udbydes på professionshøjskoler.

Adgangskrav

- dansk autorisation som sygeplejerske
- mindst 2 års klinisk erfaring fra ansættelse i sygehusafdeling(er)
- 6 måneders introduktionsansættelse.

Adgangskravene til sundhedsplejerskeuddannelsen forudsætter også klinisk erfaring fra kommunal ansættelse, men ingen introduktionsansættelse.

FREMADRETTET

DSR arbejder for en bedre systematisering i videreuddannelses tilbuddene til sygeplejersker. Det handler bl.a. om at bruge de formelle uddannelsesmuligheder, der er kompetencegivende i forhold til videreuddannelse, og at etablere større national ensartethed i uddannelses tilbud. Konkret arbejder DSR desuden for, at der etableres uddannelser inden for to væsentlige områder.

Det drejer sig om de kliniske ekspertsygeplejersker (Advanced Nurse Practitioners) og om etablering af en uddannelse, der dækker det præhospitale felt og akutområdet. Endvidere arbejder DSR for at få etableret en professionsmaster, der skal udbydes på professionshøjskolerne og indeholde både teoretisk og klinisk uddannelse.

Klinisk ekspertsygeplejerske

1,7 millioner voksne danskere har en eller flere kroniske sygdomme, og Statens Institut for Folkesundhed vurderer, at det tal i 2020 vil være vokset til 2 millioner. Det store antal kronisk syge medfører en udfordring af meget store dimensioner for sundhedsvæsenet.

En række lande, f.eks. Storbritannien, Irland og Holland, arbejder langt mere systematisk på at skabe bedre sundhedstilbud til de kronisk syge, f.eks. diabetes- eller KOL-patienter.

Omdrejningspunktet i denne indsats er Advanced Nurse Practitioners.

Med udgangspunkt i f.eks. ambulatorier, udgående funktioner, sundhedscentre og almen praksis sikrer Advanced Nurse Practitioners sammenhæng, kontinuitet og løbende monitorering og justering af sygepleje og behandling, hvilket forhindrer sygdomsforværring og indlæggelser samt letter presset på det øvrige sundhedsvæsen.

LEON-princippet understøttes, og der skabes karriereveje, der fastholder de dygtigste klinikere tæt på klinisk praksis.

Hvad er en klinisk ekspertsygeplejerske?

Kliniske ekspertsygeplejersker har – med videreuddannelse og inden for et afgrænset felt – udvidet kompetence til at ordinere visse lægemidler og undersøgelser, henvise til speciallæger m.fl. samt igangsætte sygepleje og behandling.

Det betyder, at den kliniske ekspertsygeplejerske kan varetage en meget stor del af den kronisk syges behov for sundhedsfremme, forebyggelse, sygepleje og behandling. Den indledende diagnosticering og udredning af patienter skal fortsat foretages af læger, der også stiller komplekse diagnoser og vurderer patienter med alvorlige, konkurrerende lidelser.

Kliniske ekspertsygeplejersker vil skulle arbejde selvstændigt, f.eks. i ambulatorier og sundhedscentre. Det vil ændre u hensigtsmæssige arbejdsgange, unødigt ventetid for patienterne og et unødigt træk på de lægefaglige ressourcer.

Dansk Sygeplejeråd anbefaler, at uddannelsen til klinisk ekspertsygeplejerske bliver på masterniveau.

På baggrund af de internationale erfaringer vurderer Dansk Sygeplejeråd, at et hensigtsmæssigt mål er, at 2-5 pct. af sygeplejerskerne uddannes som kliniske ekspertsygeplejersker.

Akutuddannelse

Sygeplejersker får en fremskudt position i akutområdet i fremtidens sundhedsvæsen. Med de nye supersygehuse vil der ske store ændringer i diagnostik og behandling.

I sygehusenes Fælles Akut Modtagelse (FAM) vil sygeplejerskerne her i højere grad skulle varetage opgaver som triagering, koordinering, og iværksættelse af behandling. De nye FAM og de nye supersygehuse med langt færre sengepladser vil betyde at primær sundhedstjeneste skal løfte langt flere og mere komplicerede opgaver, end tidligere. I borgernes eget hjem og i sundhedscentre og lægehuse.

Alle disse forhold betyder, at der allerede nu er krav om formaliseret videreuddannelse til sygeplejerskerne. De fem regioner har på den baggrund iværksat forskellige former for videreuddannelser på akutområdet. Det er uddannelser med forskelligt indhold og af forskellig længde.

DSR arbejder for på sigt at få etableret en akutuddannelse for sygeplejersker i det formaliserede uddannelsessystem, således at den kan modulopdeles og rettes mod den enkeltes behov, og anvendes over alt i landet, og i sammenhæng med andre videreuddannelser.

I det kommunale system, den primære sundhedstjeneste, vil der også være et behov for udvikling af videreuddannelser for sygeplejersker, i takt med de ændrede opgaver i pleje og behandling.